Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Hannu Ylänen

Eduskunnan suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

MUISTIO

6.11.2015

PERUSMUISTIO VNEUS2015-00657 – E113/2913 vp ja PERUSMUISTIO VNEUS2015-00410

EU -lainsäädännön ja -lainsäädäntöehdotusten arviointi Suomen kannalta, Komission paremman sääntelyn paketti

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitolta lausuntoa otsikossa mainituista asiakirjoista. Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluiksi asiassa ja toteamme lausuntonamme seuraavaa.

Yleistä

Kannatamme perusmuistioissa kuvattuja Suomen kantoja asioissa. On erittäin tärkeää vaikuttaa ennaltaehkäisevästi niin tulevaan EU -sääntelyyn (sen määrään, laatuun ja toimivuuteen) kuin myös jo päätetyn EU -lainsäädännön mahdollisimman asianmukaiseen kansalliseen toimeenpanoon. On olennaista, että etukäteisvaikuttamisen lisäksi myös kansallista lisäsääntelyä kyetään välttämään ja kilpailukykyä voidaan turvata myös tällä tavoin.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti Suomeen on perusteilla erillinen vaikutusten arviointielin, jonka tehtävänä tulee olla myös arvioida EU -sääntelyn vaikutuksia, tarpeellisuutta ja toimivuutta. Katsommekin, että perusmuistiossa E 113 ilmaistu kanta *”EU-sääntelyn vaikutuksia, tarpeellisuutta ja toimivuutta tulee arvioida kaikissa vaiheissa säädöksen suunnittelusta sen täytäntöönpano- ja soveltamisvaiheisiin”* on oikea ja tärkeä paremman sääntelyn synnyttämiseksi jatkossa.

Paremman sääntelyn kehittäminen on isossa roolissa niin komissiossa, parlamentissa kuin neuvostossakin sekä myös kotimaan hallituksen tavoitteissa. Onkin helppo yhtyä perusmuistioissa esitettyihin näkemyksiin ja katsomme, että Suomen kanta on oikea ja osoittaa aktiivista otetta paremman sääntelyn luomiseksi. Suomen kannat siitä, että Suomi ei lisää kilpailukykyä haittaavaa ylimääräistä taakkaa EU -sääntelyn kansallisessa toimeenpanossa ja näkemys kilpailukykyä ja työllisyyttä turvaavien EU -sääntelyn mahdollistamien joustojen täysimääräisestä hyödyntämisestä ovat oikeita ja kannatettavia.

Kuten olemme omassa kansallista sääntelyä koskevassa selvityksessämmekin todenneet, käytännön edellytyksenä sääntelyn toimivuuden parantamiselle ovat juuri muutokset asenteissa ja soveltamiskulttuurissa, kuten myös resurssien asianmukaisessa allokoinnissa. Emme katso, että ministeriöiden resursseja tulisi lisätä, mutta niitä tulisi kohdentaa asianmukaisemmin paremman sääntelyn aikaansaami-

seksi käytännössä. Ohjeistus ja koulutus ovat hyviä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtioneuvoston kanslian kysely EU -sääntelystä syksyn aikana oli konkreettinen ja hyvä osoitus siitä, miten vain todellisten ehdotusten ja toiminnan avulla on mahdollista saavuttaa tuloksia. Toimitimme omat listauksemme haitallisena pitämästämme EU -sääntelystä Valtioneuvoston kanslialle ja monet noista meidänkin esiin nostamistamme ehdotuksista ovat mukana perusmuistion liitteenä olevassa listassa. On hyvä, että asia etenee varsin nopeasti ja tehokkaasti. On lisäksi hyvä, että liitteessä otettiin esille myös muutamia sellaisia esiin nostettuja hankkeita, joiden valmistelu on vielä kesken EU:n instituutioissa. On tärkeää kyetä vaikuttamaan lainsäädäntöprosessiin sen kaikissa vaiheissa. Tämän muistiomme lopussa on vielä tarkempi listaus näkemyksistämme tiettyihin yksittäisiin lakihankkeisiin.

Tuemme komission paremman sääntelyn paketissa esiin tuotuja tavoitteita valmisteluprosessin avoimuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämisen osalta. REFIT -ohjelman vahvistaminen (ja myös sen yhteyteen perustettava foorumi) ovat niin ikään tärkeitä asioita, jotta EU -lainsäädännön toimivuutta ja tehokkuutta voidaan seurata jatkuvasti. Myös delegoitujen säädösten ja täytäntöönpanosäädösten valmistelun avoimuuden lisääminen ja sidosryhmien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen on tervetullut kehitysmalli. Toivomme, että komissiolla on jatkossa tarpeeksi resursseja ja mahdollisuuksia reagoida vastaanottamiinsa ehdotuksiin asianmukaisesti ja järkevässä aikataulussa.

Lainsäädännön parantamisen ja kehittämisen tulee olla jatkuvasti käynnissä oleva prosessi ja toivomme, että kaikki asiaankuuluvat tahot myös jatkossa pysyvät aktiivisina näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Elinkeinoelämän keskusliitto tulee myös jatkossa aktiivisesti esittämään ehdotuksiaan ja näkemyksiään siitä, miten sääntelystä saataisiin tehokkaampaa, toimivampaa ja parempaa. Ei ole olemassa EU:ta ja tehokkaasti toimivia sisämarkkinoita ilman sääntelyä, mutta sääntelyn toimivuudesta käytännössä tulee pitää jatkuvasti huolta. Olemme osaltamme sitoutuneet toimimaan paremman sääntelyn aikaansaamiseksi ja on hyvä huomata, että muutkin tahot ovat aktiivisia ja toimivat tehokkaasti sekä konkreettisesti tärkeän tavoitteen saavuttamiseksi.

Yhtenä olennaisena asiakokonaisuutena EU -tason paremman sääntelyn kehittämisessä on instituutioiden välisen sopimuksen päivittäminen siten, että mahdollistettaisiin asianmukainen ja aktiivinen vaikutusarviointitoiminta kaikissa EU -instituutioissa. Niin parlamentissa kuin komissiossakin on panostettu viime vuosina vaikutusarviointien tekemiseen ja toimintoja on kehitetty. Olemme kuitenkin hieman huolissamme siitä, miten neuvosto kykenee saamaan tarvittavat resurssit ja toiminnot aikaiseksi. Käsittääksemme instituutioiden välisen sopimuksen tulisi olla päivitettynä ja sovittuna vuoden loppuun mennessä, mutta neuvoston osalta vaikutusarviointien kehittäminen ei ilmeisesti ole edennyt kovinkaan paljon. Uuden sopimuksen aikaansaaminen on mielestämme erittäin tärkeää, jotta kaikki tahot voivat sitoutua paremman sääntelyn tavoitteisiin. Kannustamme Suomea toimimaan neuvostossa osaltaan aktiivisesti, jotta aikataulussa pysyttäisiin. Yhtenä tavoitteena on tässä yhteydessä mainittu myös ns. trilogineuvotteluiden avoimuuden lisää-

minen. Toivomme, että jatkossa tämäkin tavoite toteutuu konkreettisesti ja mahdollisuudet saada tietoa kolmikantaneuvotteluiden tilanteesta ja käydyistä keskusteluista kehittyvät avoimempaan suuntaan.

EK:n näkymyksiä yksittäisiin lakihankkeisiin (Liite 3)

I. LAINSÄÄDÄNNÖN JÄRKEVÖITTÄMINEN JA TURHAN SÄÄNTELYN PURKAMINEN; REFIT

Lainsäädännön järkevöittäminen ja turhan sääntelyn purkaminen jää työelämän osalta olemattomaksi, mikä on erittäin huolestuttavaa.

Hyvä esimerkki on ollut nyt poisvedetty ehdotus ns. raskaussuojeludirektiiviksi. Jo aikanaan komission työohjelmassa todettiin, että mikäli direktiivistä ei päästä sopuun 6 kuukaudessa, ehdotus vedetään pois mutta näin tapahtuessa se tullaan korvaamaan uudella esityksellä.

REFIT-hankkeiden osalta on vaikea löytää työelämän osalta yhtään merkityksellistä hanketta, jossa sääntelyä nimenomaan purettaisiin. Päinvastoin REFIT-hankkeiden osalta jää epäselväksi, voivatko ne itse asiassa johtaa lisäsääntelyyn. REFIT-otsikon alla tulee keskittyä lainsäädännön järkevöittämiseen, jos siihen on tarvetta ja sääntelyn purkuun, ei uuden sääntelyn antamiseen.

Esim. kolmen informaatio- ja konsultaatiodirektiivin yhdistämiselle ei ole esitetty perusteluja tai tarvetta. Pikemminkin päinvastoin. Kyseiset direktiivit soveltuvat erilaisiin tilanteisiin ja siksi mm. niiden informoinnin ja kuulemisen määritelmien eroavaisuudet ovat perusteltuja.

II. LIITE 3

1. Maantieliikenteen työaikadirektiivi

Kirjaus sinänsä asianmukainen mutta nimenomaan mainitut yrittäjäkuljettajat tulisi poistaa kokonaan ko. direktiivin soveltamisalasta, koska heidän kohdallaan tavoitteet saavutetaan jo ajo- ja lepoaikaa koskevalla EU-sääntelyllä. Eli tulevaisuudessa haluaisimme nähdä direktiivin ainakin tältä osin myös REFIT-kohtaan listattuna.

2. Direktiivi raskaan kaluston kuljettajien ammattipätevyydestä ja ajokorttidirektiivi

Tosiasiassa ongelmia on vähiten maatalousyrityksissä, koska suurin osa niiden kuljetuksista on direktiivin soveltamisalan ulkopuolella.

Suomen tulisi pyrkiä joustojen lisäämiseen eli yksityiskohtaisten säännösten purkamiseen.

- Esim. 35 h jatkokoulutusta (viidessä vuodessa) voisi kerätä ns. vapaasti eikä direktiivin nyt vaatimalla tiukalla tavalla 5 x 7 h / päivä. Tällä joustolla helpotet-

taisiin koulutusten antamista (esim. ruuhkaantumisen välttäminen, yritysten mahdollisuus ylläpitää tuotantonsa, kuljettajat jaksaisivat ja omaksuisivat koulutuksesta enemmän).

3. Direktiivi terveyttä ja turvallisuutta varten asetettavista vähimmäisvaatimuksista käsin tapahtuvassa taakkojen käsittelyssä, johon liittyy erityisesti työntekijän selän vahingoittumisen vaara (ns. ergonomiadirektiivi) ja **direktiivi turvallisuutta ja terveyttä varten näyttöpäätetyölle asetettavista vähimmäisvaatimuksista** (ns. näyttöpäätedirektiivi)

Liitteessä todetaan aivan oikein, että nämä direktiivit ovat vanhentuneet. Tämä tarkoittaa sitä, että ne tulee kumota. Direktiivejä ei sen sijaan pidä lähteä uudistamaan.

4. Kampaamoalan työsuojelua koskeva puitesopimus

Ilmaisu eurooppalaiset työmarkkinajärjestöt on tässä harhaanjohtava. Kohtaa tulee korjata ja tuoda selvästi esiin, että puitesopimusta/direktiiviä koskevan pyynnön ovat esittäneet ko. toimialan järjestöt, ei BUSINESSEUROPE, joka vastustaa direktiiviä.

5. Tietosuoja-asetus

Koosteessa keskitytään pääasiassa hallinnolliseen taakkaan ja vain yleisesti mainitaan asetusehdotukseen tehdyt sisällölliset parannukset. Neuvoston yleisnäkemys asetusehdotuksesta sisältää kuitenkin keskeisiä myönteisiä elementtejä ja jatkovalmistelussakin tulee varmistaa, että:

- Työelämän tietosuojasta voidaan vastaisuudessakin antaa henkilötietolainsäädännön yleisten periaatteiden mukaisia kansallisia erityissäännöksiä. (EU:n tietosuojasääntelyn tulee siis jatkossakin mahdollistaa Suomen työelämän erityissääntely ja työehtosopimusten soveltaminen.)
- Suomen palkkatilastointi voi jatkua nykyisenlaisena. (Neuvoston yleisnäkemyksen mukaan henkilötietojen käsittelyä tilastollisia tutkimustarkoituksia varten ei ole rajattu koskemaan vain julkisia viranomaisia tai julkisia tilastoja. Tämä mahdollistaa Suomen palkkatilastoinnin, jonka toteuttaa muu kuin julkinen viranomainen.)
- Terveydentilatietoja tulee voida käsitellä lainsäädännön mutta myös työehtosopimuksen perusteella (esim. sairausajan palkka ja lääkärintodistus).

6. Työaikadirektiivi

Korvaavan lepoajan osalta teksti harhaanjohtavasti korostaa negatiivista vaikutusta vain julkisen sektorin kohdalla. Tosiasiassa EU-tuomioistuimen korvaavaa lepoaikaa koskeva tulkinta vaikeuttaisi merkittävästi yritysten toimintaa kaikilla sektoreilla.

Työajan ja korvaavan lepoajan tulkintojen toteuttamisella olisi muutenkin merkitystä laajemmin kuin mitä teksti antaa ymmärtää (vaikka terveydenhuolto ja sen henkilökunta on toki mainittu vain esimerkkinä).

- Esim. hinausala ja viemärihuoltoala toimivat pitkälti päivystyksenä ja nämä alat ovat maantieliikenteen työaikadirektiivin ulkopuolella eli yleisen työaikadirektiivin piirissä.

Kohdassa todetaan, ettei työaikadirektiiviä sinänsä kyseenalaistettaisi (samalla kun pyritään löytämään ratkaisu esim. terveydenhuoltopalvelujen turvaamiseksi). Tällä tulee tarkoittaa yleistä kielteistä suhtautumista direktiivin avaamiseen. Direktiivi tarjoaa jo riittävästi kansallista liikkumavaraa ja joustomahdollisuuksia ja se tulee säilyttää ennallaan.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK